

2011

DUIN&WATER, KNOKKE

Archeologisch proefonderzoek
t.h.v. de verkaveling
Duin&Water te Knokke

Stefan Decraemer

Opdrachtgever:

Van Wellen Project Management nv
Houtdok noordkaai
Kambalastraat 14
2030 Antwerpen

Titel:

Archeologisch proefonderzoek t.h.v. de verkaveling *Duin&Water* te Knokke.

Versie:

Definitief rapport

Auteur:

Stefan Decraemer

Raakvlak:

Komvest 45
8000 Brugge
T +32 [0]50 44 50 44
F +32 [0]50 61 63 67
E info@raakvlak.be
www raakvlak.be

Periode veldwerk:

Maart 2010– februari 2011

Veldmedewerkers:

Serge Van Liefferinge, Amaury Cogels, Jurgen van de Walle, Stefan Decraemer & Mieke Van Eenoo.

Metaaldetectie:

Roland Decock

Digitalisering & opmaken kaarten:

Nico Inslegers & Stefan Decraemer

Vergunningsnummers:

2009/352 & 2011/032

1. Het archeologisch proefonderzoek en situering van het projectgebied.

Naar aanleiding van de nieuwe verkaveling *Duin&Water* te Knokke voerde Raakvlak (Intergemeentelijke dienst archeologie Brugge en ommeland), op vraag van Van Wellen Project Management nv een archeologisch proefonderzoek uit. Het projectgebied is gelegen direct ten zuidwesten van het station van Knokke, tussen de Knokkestraat, de Natiënlaan en de Nieuwstraat (**cfr. afb 1**). De Put van de Cloedt behoort tot het projectgebied.

Het doel van het onderzoek was het inventariseren en waarderen van potentiële archeologische resten, die door de geplande werken zullen worden verstoord. Deze resultaten worden geëvalueerd teneinde het voordien ongekende, archeologisch potentieel in de bodem vast te stellen en indien nodig een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving aan te bevelen.

Afb. 1: Situering van het projectgebied (bron: www.giswest.be)

2. Historische & archeologische achtergrond

Het projectgebied is gelegen binnen de Vardenaerspolder. De vardenaerspolder is de oudste polder in Knokke en behoorde in de 13de eeuw tot een zekere Vardenaert. In het noorden van deze polder is het laatmiddeleeuwse visserdorp Schaarte gelegen. Dit dorp stond achter de Groene Dijk ter hoogte van een schaar(t). Een schaar of schart is een zwakke plek in een dijk. De oudste vermelding van dit dorp in historische bronnen dateert uit 1408.¹

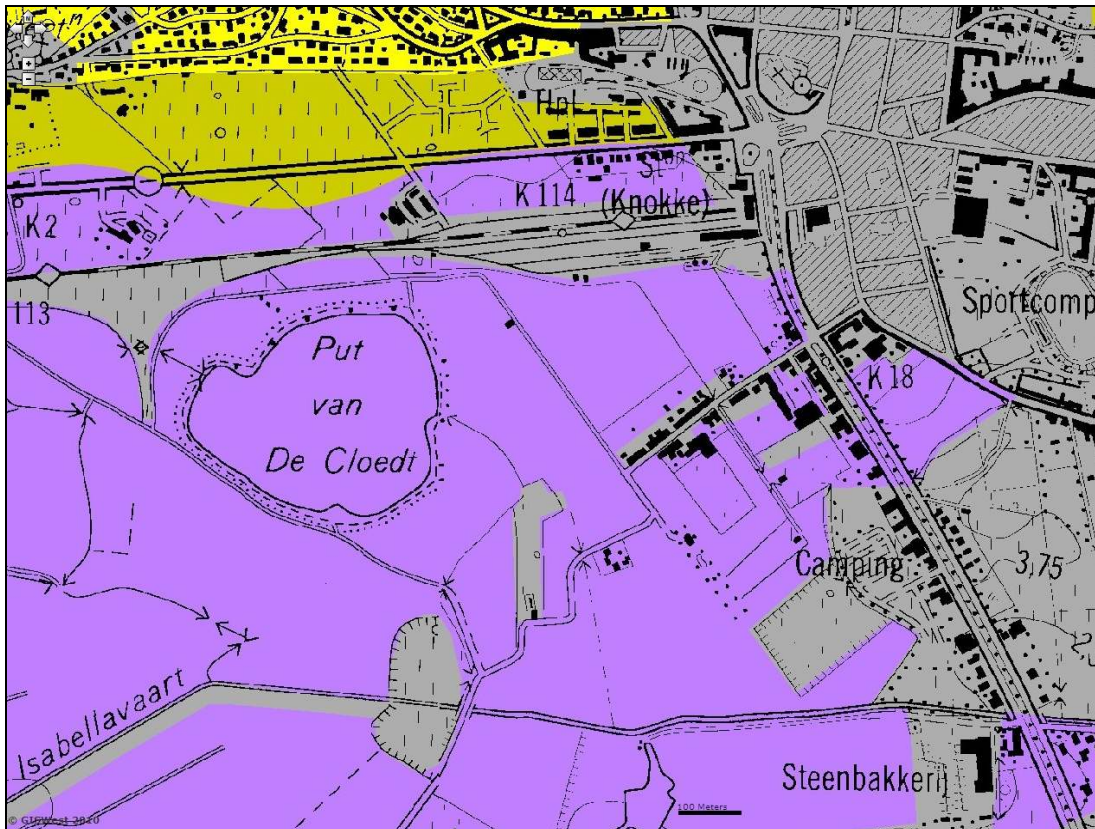
De Vardenaerspolder werd ingedijkt door de Groene Dijk. Deze dijk kreeg in het zuiden de naam Kragendijk en verbond de Kalvekeetdijk met de Pannedijk. We kunnen de toestand van de Groene Dijk niet meer nagaan, omdat het noordelijk deel van de zeekering in de 14de eeuw met duinezand overdekt werd. Het kan echter niet anders of de bedoelde dijk heeft heel wat doorbraken meegemaakt.²

¹ Coornaert Maurits, 1974, p. 407, 416 & 417

² Coornaert Maurits, 1974, p. 26 - 28

3. Bodemkundige situering

Volgens de bodemkaart van Knokke (cfr. Afb 2) bevinden er zich binnen het projectgebied twee bodemtypes, namelijk duinzandgronden en schorgronden. Volgens de lithoprofieltypekaart³ van de quartaire afzettingen⁴ (cfr. Afb 3) bevindt het projectgebied zich op een overdekte getijdengeul. De aanwezigheid van de getijdengeul in de ondergrond werd bevestigd zowel door boringen als door het plaatselijk te verdiepen in enkele proefsleuven. Op zowel de bodem- als de lithoprofieltypekaart bevindt het projectgebied zich aan de rand van de met duinzand bedekte bodems.

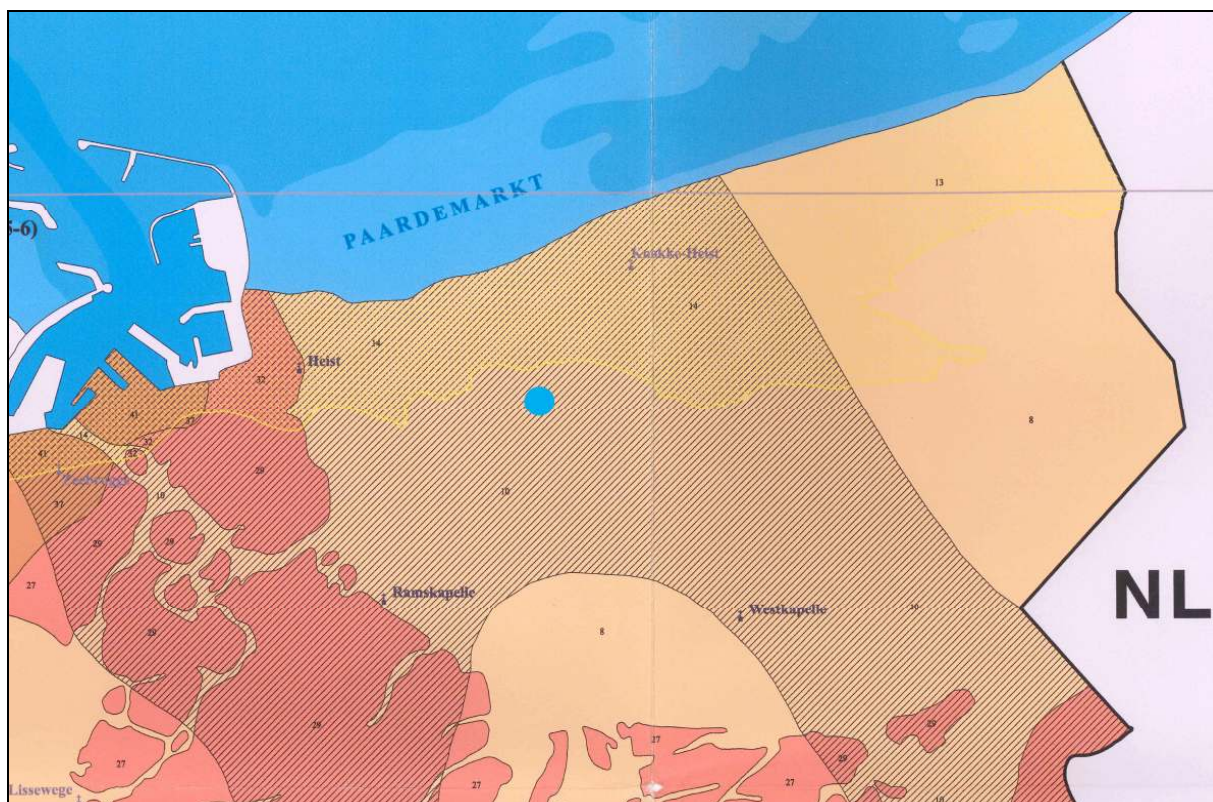

Afb. 2: Bodemkaart van het projectgebied (geel: d.Db (Duinzandgronden die rusten op polderafzettingen); paars: z.Bb2 (Schorgronden (Nieuwlandpolders Zwin))).
(bron: www.giswest.be & www.agiv.be)

³ Lithoprofiel van het projectgebied bestaat uit drie lagen, van boven naar onder zijn dit: 1) Zand, (klei), van een zeegat, getijdgeul, priel, kreek of zandwad uit het Holoceen; 2) Zand, (silt), van een toendra- of verwilderde rivier uit het Laat-pleniglaciaal – Vroeg-Holoceen; 3) Zand uit het Eemiaan (kustbarrière of continentaal plat) (cfr. nr. 10 op kaart).

In het noorden van het projectgebied kunnen deze lagen nog bedekt zijn door zand van kustduinen uit het Holoceen (cfr. nr. 14 op kaart).

⁴ Jacobs P., Van Beirendonck F. & Mostaert F., 2004, Kaart

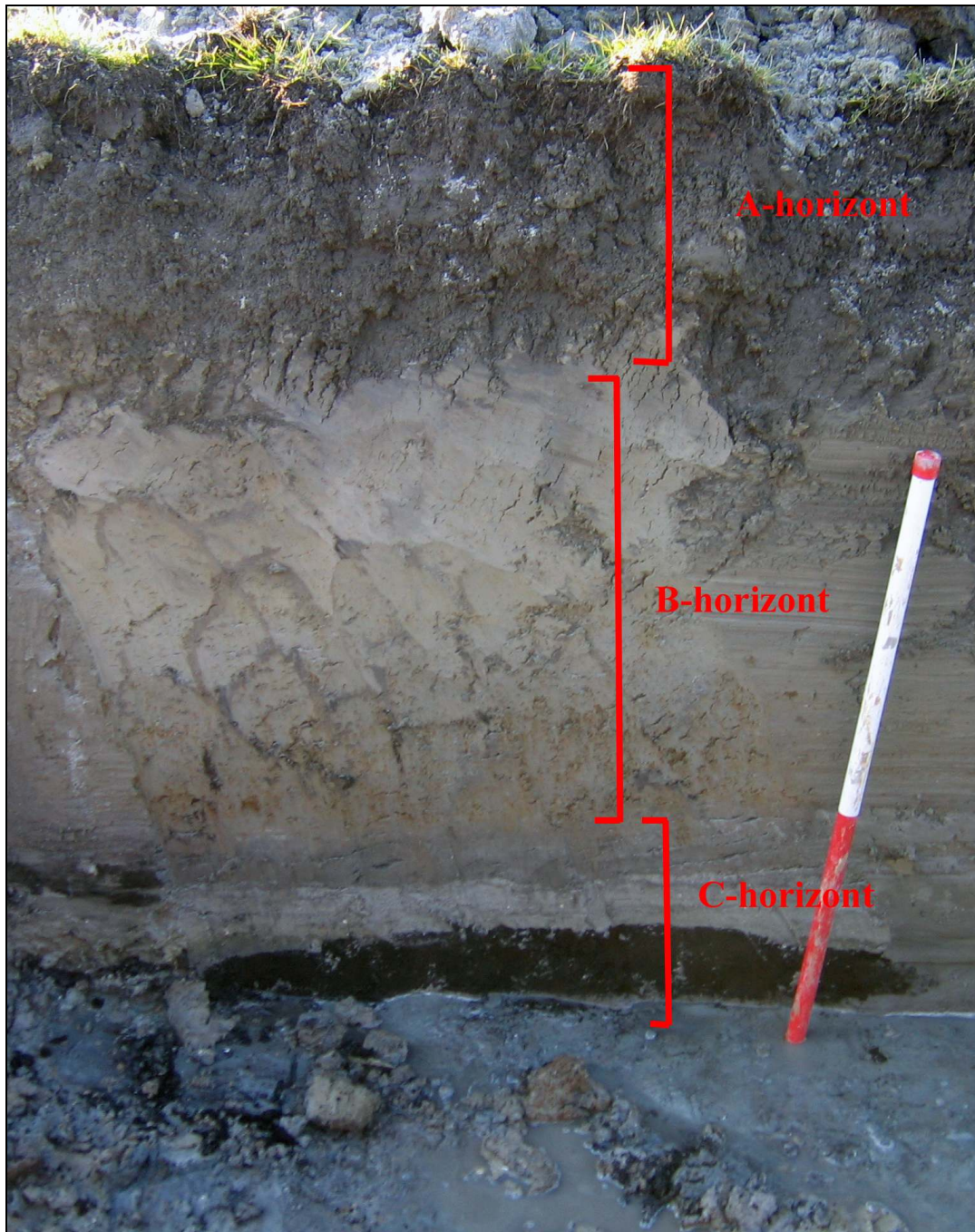

Afb. 3: Detail uit de lithoprofieltypekaart; blauwe bol: situering van Put van De Cloedt. (bron: Jacobs P., Van Beirendonck F. & Mostaert F., 2004, Kaart)

Tijdens fase 2a van het onderzoek werd in meerdere sleuven machinaal verdiept om de bodemopbouw te zien. In de uitersten van het projectgebied werden dergelijke bodemprofielen aangelegd. Tijdens het proefonderzoek in fase 2b in februari 2011 werden er een vijftal boringen uitgevoerd in de sleuven zelf. De boringen waren een combinatie van kijkputten in de gemaakte proefsleuven en het werkelijk handmatig boren met een gemiddelde diepte van 2m. Elke boring gaf een gelijkvormig beeld, met name een geulprofiel. De werkelijke geulopvulling begon over het projectgebied meestal op een diepte variërend tussen de 80-105cm onder het maaiveld.

De proefsleuven werden tot net onder de huidige ploeglaag (A-horizont), op een gemiddelde diepte van ca. 40cm aangelegd. Algemeen gezien was de bodem als volgt opgebouwd (**cfr. Afb 4**): een A-horizont of de huidige ploeglaag met een dikte van ca. 35cm. Hieronder bevond zich onmiddellijk de geelbeige, kleiïge B-horizont (ca. 70cm dik). In dit pakket kunnen nog drie lagen onderscheiden worden, namelijk bovenaan een kleipakket; daaronder een uitlogingslaag, die wijst op een periode van waterstagnatie; met onmiddellijk daaronder een kleilaag rijk aan oxido-reductie vlekken (B_g-horizont). Deze B-horizont werd vermoedelijk op een schorre afgezet. Onmiddellijk daaronder bevindt zich het gereduceerde en gestratificeerde geulsediment of de C-horizont. In het geulsediment kunnen ook verschillende lagen worden onderscheiden. Bovenaan deze laag bevindt zich een donkergrijze, gelaagde kleilaag van ca. 10cm dik. Onmiddellijk daaronder bevindt zich een bruingrijze zandlaag (ca. 10cm), die veel zeeschelpen bevat. Deze laag werd afgezet op een plaatselijke, grote verspoelde veenbrok van ca. 10cm dik. Daaronder bevindt zich een grijsblauw, zandig gereduceerd pakket. Er werd slechts enkele centimeters in dit pakket verdiept (totale diepte van dit profiel was 1,40m). Dit bodemprofiel wijst op de gelaagde opvulling van een getijdengeul (cfr. afb. 4, C-horizont), die werd afgedekt door een marien kleipakket (cfr. afb. 4, B-horizont). Volgens de lithoprofielkaart bevindt het projectgebied zich op de hoofdgetijdengeul en dit wordt bevestigd door de kijkputten en boringen die in de sleuven werden aangelegd.

In proefsleuven 1 t.e.m. 8 was er boven de ploeglaag nog een laag aanwezig. De ploeglaag werd afgedekt door een grindpakket, die in de zomer van 2008 werd aangevoerd om een tijdelijke parking voor het paardenspektakel Cavalia aan te leggen. De dikte van het grindpakket varieert waardoor proefsleuven 1 t.e.m. 7 & 9 dieper moesten worden aangelegd (ca. 50 tot 80cm diep).

Afb. 4: Bodemprofiel uit proefsleuf 14, met aanduiding van de horizonten.

4. Onderzoeksresultaten

Het archeologisch vooronderzoek werd opgedeeld in drie fasen (**cf. bijlage 1: fasering proefonderzoek**). In de eerste fase werden de geploegde akkers onderzocht d.m.v. veldprospectie. In fase 2 werden de ongeploegde percelen onderzocht d.m.v. proefsleuven. In een derde fase, die nog moet worden uitgevoerd, zal na de sloop van de stationsgebouwen, de verdere werken archeologisch worden opgevolgd. Indien mogelijk wordt dit onderzoek ook d.m.v. proefsleuven uitgevoerd.

Aangezien er bij de start van het archeologische proefonderzoek (fase 2) nog enkele percelen door landbouwers in gebruik waren, viel het proefsleuvenonderzoek ook uiteen in twee deelfasen: een eerste deelfase werd uitgevoerd tussen 1 en 12 maart 2010 (fase 2a) en een tweede deelfase op 21 & 22 februari 2011 (fase 2b). Voor beide fasen werd een opgravingsvergunning aangevraagd: fase 2a heeft als vergunningsnummer 2009/352 en fase 2b heeft 2011/032.

4.1 Fase 1: Veldprospectie

Veldprospectie kan worden uitgevoerd op geploegde akkers, gelegen in de polders. Het verzamelen van oppervlaktevondsten kan een aanwijzing geven over de aanwezigheid van een archeologische site, niet over de aard of de uitgestrektheid.

In fase 1, die werd uitgevoerd in het begin van 2009, werden alle geploegde akkers onderzocht. Er werden geen opmerkelijke archeologische vondsten gedaan en er werd enkel recent materiaal aangetroffen.

4.2 Fase 2: Proefsleuven

Tijdens fase 2 van het vooronderzoek werden vier zone's onderzocht. Een eerste zone was het parkeerterrein ten zuiden van het station. De tweede zone zijn de percelen gelegen tussen de Put van De Cloedt en de spoorweg. De derde zone omvat de percelen, gelegen tussen de spoorweg en de Knokkestraat en die zijn ingesloten door de nog twee aanwezige boerderijen. De vierde zone werd op een later tijdstip onderzocht, aangezien deze percelen nog in gebruik waren door landbouwers. Zone 4 bevindt zich onmiddellijk ten oosten van de Put van De Cloedt. Deze eerste drie zones werden aaneensluitend onderzocht in de loop van maart 2010 (fase 2a), zone 4 werd op een later tijdstip onderzocht, namelijk in februari 2011 (fase 2b).

In totaal werden er in het projectgebied 24 continue proefsleuven aangelegd (**cf. bijlage 2: grondplan fase 2**). Alle sleuven waren 2m breed en werden aangelegd tot net onder de ploeglaag op een diepte van ca. 0,40m, behalve proefsleuven 1 t.e.m. 7 & 9 werden dieper aangelegd wegens de aanwezigheid van een grindlaag.

- Proefsleuf 1: 38m
- Proefsleuf 2, 3, 4, 5, 6 & 11: ca. 69m
- Proefsleuf 7: 12m
- Proefsleuf 8: 141m
- Proefsleuf 9: 195m
- Proefsleuf 10: 92m
- Proefsleuf 12: 209,5m
- Proefsleuf 13: 196m
- Proefsleuf 14: 216,5m
- Proefsleuf 15 & 17: ca. 130m
- Proefsleuf 16: 116,5m
- Proefsleuf 18: 146m
- Proefsleuf 19: 155,5m
- Proefsleuf 20: 52m
- Proefsleuf 21: 86m
- Proefsleuf 22: 103m
- Proefsleuf 23: 41m
- Proefsleuf 24: 119m

Zone 1 (Proefsleuf 1 t.e.m. 8)

Zoals reeds vermeld was de eerste onderzochte zone gelegen op de percelen ten zuiden van het station. Aangezien deze zone nog grotendeels als parking werd gebruikt en mede door de aanwezigheid van een waterleiding (TMVW-Toevoerleiding Brugge-Knokke) in het oosten, kon deze zone niet in zijn geheel systematisch worden onderzocht. Aan de westzijde werden zeven proefsleuven aangelegd. Loodrecht op de straat werd nog een korte sleuf aangelegd. Daarna werd er centraal over het perceel één lange proefsleuf, dwars op de Nieuwstraat, aangelegd.

De eerste zes proefsleuven werden parallel met de Nieuwstraat aan de westzijde van het parkeerterrein aangelegd. In deze sleuven werden slechts twee grachten en één recent spoor aangetroffen. De twee grachten liepen volgens een noordwest-zuidoost-as en waren zichtbaar in proefsleuven 1 t.e.m. 6. In de laatste proefsleuf (PS6) werden de grachten machinaal gecoupeerd. In één gracht liep een ceramieken drainage met erbovenop een betonnen rioleringspijp. Deze gracht was vanaf het loopvlak ca. 1m diep en had een donkerbruine kleivulling. De andere gracht had een compactere vulling van donkerbruine klei en was vermoedelijk wat ouder. In beide grachten werd hoofdzakelijk 20ste eeuwse materiaal aangetroffen. Daarnaast werd er nog één vierkante nagel, één 15de – 16de eeuwse & één middeleeuwse scherf aangetroffen. Vermoedelijk gaat het hier om verspit materiaal.

Proefsleuf 7 werd dwars op de Nieuwstraat aangelegd op het vrijstaande perceel (277A), net ten westen van het leegstaande gebouw. In deze korte sleuf werden geen archeologische sporen aangetroffen.

Afb. 4: Zicht op proefsleuf 7, met op de achtergrond proefsleuven 1 t.e.m. 6.

Proefsleuf 8 werd centraal over het parkeerterrein aangelegd, ongeveer dwars op de Nieuwstraat en op een veilige afstand van de waterleiding. In het noorden van deze sleuf

werden enkele 20ste eeuwse sporen aangetroffen. De uiterste 12m bestond nog uit een gewapende betonplaat, waardoor niet verder verdiept kon worden. Onmiddellijk naast deze betonplaat werden meerdere 20ste eeuwse sporen aangetroffen, nl. een muur (vermoedelijk een restant van een kelder), wat puinsporen en een vierkant paalspoor. Daarnaast werd er nog een botconcentratie in de natuurlijke kleilaag aangetroffen.

Afb. 5: Links: Zicht op de noordelijk zijde van proefsleuf 8, met vooraan de hoger gelegen betonplaat.
Rechts: Bewaarde muurstructuren (S9 & S10) van een recente kelder met links een puinspoor

Zone 2 (Proefsleuf 9 t.e.m. 13)

Afb. 6: Zicht op proefsleuf 10, met op de achtergrond proefsleuf 9.

De tweede zone zijn de percelen gelegen tussen de Put van De Cloedt en de spoorweg. Er werden 5 proefsleuven aangelegd. Behalve meerdere grachten werd in proefsleuf 12 twee archeologische sporen aangetroffen. Bijna alle grachten hadden een analoge opvulling – tenzij anders vermeld – bestaande uit bruinigrijze klei. Alle grachten bevatten – in meer of mindere mate – houtskool- en baksteenspikkels en zoetwaterslakken.

In proefsleuf 9 werden twee recente sporen en twee grachten aangetroffen. De beide grachten liepen volgens een noord-zuid-oriëntatie. Eén van de recente sporen was een betonblok met bakstenen, die zich centraal in de sleuf bevond. Mogelijk gaat het hier om resten van een bunker of een andere structuur uit één van de Wereldoorlogen. Daarnaast werd in deze sleuf ook nog een ceramieken landbouwdrainage aangesneden.

Proefsleuf 10 werd ten noordwesten van de Put van De Cloedt aangelegd. Reeds voor het aanleggen van de sleuf werden we er door een plaatselijke landbouwer op gewezen dat de ondergrond op deze plaats reeds ernstig was verstoord. Deze verstoring werd volgens de landbouwer veroorzaakt door de aanleg van de Put van De Cloedt en de constructie van een vaartuig om op de Put te water te laten. Alhoewel deze verhalen niet te bewijzen zijn, werd dit verhaal toch gestaafd door de vaststellingen in deze proefsleuf. De ondergrond bestond uit een dik verrommeld, zandig pakket, die antropogeen materiaal bevatte. Dit wijst op vergraving en ophoging met aangevoerde of opgespoten grond. Volgens dezelfde landbouwer werd de grond, bij het uitgraven van de Put van De Cloedt ook gebruikt om een deel van het strand van Knokke op te spuiten. Daarnaast werd in dit zandig pakket een stalen kabel aangetroffen, die met de nodige voorzichtigheid kan gelinkt worden aan een klein vaartuig of aan activiteiten, die zich hier bij de aanleg van de Put van De Cloedt plaatsvonden.

Proefsleuf 11 werd ter hoogte van het nieuwe zwembad aangelegd. Deze sleuf werd aangelegd in een rechte hoek. In het zuidwest-noordoost georiënteerde deel werd over de lengte van de sleuf een gracht aangetroffen. Deze gracht (S13) (**cf. Afb 7**) liep dus ook volgens een zuidwest-noordoost-oriëntatie. Deze gracht had een donkergrijze kleivulling, die zoetwaterslakken, baksteen- en houtskoolspikkels bevatte. In de noordoostelijke sleufwand werd in deze gracht een botconcentratie aangetroffen. In deze gracht werd geen aardewerk aangetroffen, maar wel een vierkante nagel, waardoor een datering moeilijk is. Vermoedelijk is deze gracht een restant van de oude percelering.

Afb. 7: Zicht op gracht S13 in proefsleuf 11.

In proefsleuf 12 werden, naast 7 grachten, twee archeologisch sporen aangetroffen. Alle grachten, behalve één (S14) liepen volgens een noordwest-zuidoost-oriëntatie en zijn te linken aan oude percelering. Deze percelering is ook nog in de huidige perceelsindeling te herkennen. Enkel gracht S14 liep volgens een zuidwest-noordoost-oriëntatie. Opvallend was de lichtbruine vulling centraal in de gracht. Vermoedelijk gaat het hier om een landbouwdrainage, die in een oude gracht werd aangelegd tijdens het samenvoegen en vergroten van de landbouwpercelen. Gracht S18 werd wel grotendeels verstoord door een groot recent spoor (S19). In S19 werden de verroeste resten van een ijzeren kookpot teruggevonden.

Er werden in proefsleuf 12 één, mogelijk twee, middeleeuwse sporen aangetroffen met een onderlinge afstand van ca. 115m. S21 was ook een rechthoekige kuil, die gedeeltelijk nog onder de sleufwand lag (**cfr. Afb 8**). Dit spoor had een donkergrijze kleivulling, die wat baksteenspikkels en plaatselijk veel houtskool bevatte. Bij het opkuisen van dit spoor werd de bovenzijde van een volmiddeleeuwse kogelpot aangetroffen (**cfr. Afb 9**). Deze pot kan gedateerd worden tussen 2de helft 12de eeuw en 1ste helft 13de eeuw. In dit spoor werden ook twee roggestekels aangetroffen wat wijst op de consumptie van rog.

S15 was een rechthoekige kuil, die maar gedeeltelijk zichtbaar was in het vlak van proefsleuf 12 (**cfr. Afb 10**). In dit spoor werd geen materiaal aangetroffen, waardoor een datering problematisch is. Naar analogie (aflijning, compactheid & opvulling) met S21 wordt dit spoor eerder in de middeleeuwen gedateerd.

Afb. 8: Rechthoekige kuil (S21) in proefsleuf 12.

Afb. 9: Opkuisen en aantreffen van een volmiddeleeuwse kogelpot in een kuil (S19).

Afb. 10: S15 in proefsleuf 12.

In proefsleuf 13 werden enkel grachten aangetroffen. Deze lagen in het verlengde van de grachten in proefsleuf 12 en liepen ook volgens een noordwest-zuidoost-as. Enkel S30 liep in het verlengde van S14 volgens een noordoost-zuidwest-oriëntatie. S30 had centraal ook een lichtbruine vulling, wat wijst op een drainageleiding. Opvallend is dat er in één gracht (S29), de resten van twee ingeheide palen werd teruggevonden.

Zone 3 (Proefsleuf 14 t.e.m. 19)

Afb. 11: Overzicht van zone 3.

Tussen de Knokkestraat en de spoorweg werden 6 proefsleuven aangelegd (**cfr. Afb 11**). In deze proefsleuven werden er, behalve meerdere grachten, één laatmiddeleeuws spoor geregistreerd.

Alle grachten, behalve twee (S37 in PS14 en S58 in PS18), verlopen volgens een noordoost-zuidwest-oriëntatie. De twee uitzonderingen lagen op een noordwest-zuidoost-as, waarvan S37 opvallend breder was dan de overige grachten. Circa de helft van de aangetroffen grachten in deze zone bevatten een betonnen landbouwdrainage-leiding. Algemeen gezien werden deze betonnen leidingen aangelegd na WOII tot aan het einde van de jaren '60. De grachten werden geïnterpreteerd als oude perceleringsgrachten. Het weinige materiaal dat werd aangetroffen in de grachten was van recente aard. Sporadisch werd wat ouder materiaal in deze grachten aangetroffen (vierkante nagels; grijsgebakken, middeleeuwse scherf, enkele roodgebakken laatmiddeleeuwse scherven). Dit kan erop wijzen dat deze grachten een lange tijd hebben gefunctioneerd en bijgevolg werden onderhouden. Mogelijk werden de oude perceleringsgrachten gebruikt om deze leidingen in aan te leggen.

In proefsleuf 18 werden twee archeologische sporen aangetroffen. Het betreft twee kuilen (S59 & S60). S59 (**cfr. Afb 12**) is een amorf spoor met een opvulling van donkerbruine zandige klei, die wat houtskool- en baksteenspikkels bevatte. Dit spoor werd gedateerd tussen de 2de helft 13de eeuw en de 14de eeuw aan de hand van de meerdere grijsgebakken, middeleeuwse scherven die in dit spoor werden teruggevonden. S60 was een rechthoekige kuil. Er werd geen materiaal in aangetroffen maar aan de hand van de compactheid en de scherpe aflijning is deze kuil eerder van recentere datum.

Afb. 12: Middeleeuws spoor (S59) in proefsleuf 18.

Zone 4 (Proefsleuf 20 t.e.m. 24)

Deze 5 sleuven werden aangelegd op de weides direct ten oosten van Put van De Cloedt. Aangezien de wegeniswerken reeds waren aangevat, bevonden zich in het te onderzoeken gebied reeds enkele lichte verstoringen. Hierdoor moest de ligging van de proefsleuven wat aan het terrein worden aangepast.

Behalve enkele grachten werden geen andere archeologisch sporen aangetroffen. Er werden in totaal 11 grachten aangetroffen. In zowel proefsleuf 23 als 24 werd enkel een zeer recente gracht aangesneden. Deze gracht wordt gelinkt aan de afwatering van de wegeniswerken naar de Put van De Cloedt.

In de overige drie proefsleuven (PS 20 t.e.m. 22) bevonden zich oudere grachten, maar wegens gebrek aan materiaal konden deze niet gedateerd worden. Alle grachten (S66 t.e.m. S74) hadden, behalve S67, een noordoost-zuidwest-oriëntatie. S67 loopt haaks hierop volgens een noordwest-zuidoost-oriëntatie. Aan de hand van dit verloop werden deze grachten ook aan de oude percelering gekoppeld. De grachten hadden een gelijkaardige opvulling, namelijk bruine tot donkerbruine klei, waarin meestal veel zoetwaterslakken werden waargenomen. In een viertal grachten in deze zone werd wel wat recenter materiaal aangetroffen. In S72 betreft het aardewerk die uit het einde van de 19de eeuw – 20ste eeuw komt; in S68 werd een 20mm-huls⁵ uit de Tweede Wereldoorlog aangetroffen. S70 bevatte veel recent ijzer.

Deze zone werd met een metaaldetector doorzocht. Hierbij werd enkel 20ste eeuws materiaal aangetroffen. Een leuke vondst was de kop van een kogel uit WOII.

⁵ Geproduceerd in Engeland (RH) in 1944.

4.3 Fase 3 :Proefsleuven

De derde fase van het onderzoek moet nog worden uitgevoerd. Hiertoe dienen eerst enkele gebouwen rond het station van Knokke gesloopt te worden. Afhankelijk van de toestand van het terrein na de sloop van de gebouwen, zal fase 3 onderzocht worden d.m.v. proefsleuven of door het begeleiden van de graafwerken.

4. Besluit

Naar aanleiding van de nieuwe verkaveling *Duin&Water* te Knokke voerde Raakvlak (Intergemeentelijke dienst archeologie Brugge en ommeland), op vraag van Van Wellen Project Management nv een archeologisch proefonderzoek uit. Het projectgebied is gelegen direct ten zuidwesten van het station van Knokke, tussen de Knokkestraat, de Natiënlaan en de Nieuwstraat.

Tijdens het archeologisch proefonderzoek werden 24 proefsleuven aangelegd. In de sleuven werden overwegend grachten en twee duidelijke middeleeuwse sporen aangetroffen, namelijk S21 in proefsleuf 12 en S59 in proefsleuf 18. S21 was een rechthoekige kuil met een donkergrijze kleivulling, die wat baksteenspikkels en plaatselijk veel houtskool bevatte. In de opvulling van dit spoor werd de bovenzijde van een volmiddeleeuwse kogelpot aangetroffen, die tussen de 2de helft 12de eeuw en de 1ste helft 13de eeuw werd gedateerd. Daarnaast werden er ook twee roggestekels in aangetroffen, wat wijst op de consumptie van rog. S59 is een amorf spoor en bevatte meerdere grijsgebakken, middeleeuwse scherven (2de helft 13de eeuw – 14de eeuw). Naar analogie met S21 (aflijning, compactheid & opvulling) werd er nog een derde spoor - met de nodige voorzichtigheid - als middeleeuws geïnterpreteerd, namelijk S15. S15 was ook in proefsleuf 12 gelegen op een afstand van ca. 115m van S21. S15 was een smalle rechthoekige kuil met een donkergrijze kleivulling, voorzien van wat baksteen- en houtskoolspikkels.

In alle zones werden veel grachten aangetroffen die over het gehele projectgebied volgens dezelfde oriëntatie verliepen. Het overgrote deel van de grachten verliepen volgens een noordwest-zuidoost-oriëntatie en de overige grachten volgens een noordoost-zuidwest-oriëntatie. Het verloop van deze grachten is duidelijk nog te herkennen in de huidige perceelsgrenzen. Deze grachten worden dan ook geïnterpreteerd als de oude perceelsgrachten van het gebied. Opvallend is dat meer dan de helft van de grachten waren voorzien van een drainageleiding voor landbouw. Aangelegde sleuven voor dergelijke landbouwdrainages zijn doorgaans veel smaller. Een mogelijke verklaring is dat bij het vergroten van de landbouwpercelen, in de loop van de 20ste eeuw, de tussenliggende grachten werden gebruikt om de drainageleidingen in aan te leggen. In de opvulling van de grachten werd hoofdzakelijk 19de en 20ste eeuws materiaal aangetroffen. Daarnaast werd in mindere mate wat ouder materiaal in deze grachten aangetroffen (meerdere vierkante nagels; één grijsgebakken, middeleeuwse scherf & enkele roodgebakken laatmiddeleeuwse scherven). Ofwel gaat het hier om verspit materiaal ofwel kan dit erop wijzen dat deze grachten een lange tijd hebben gefunctioneerd voor de afwatering van deze polder en bijgevolg goed werden onderhouden.

Alle aangetroffen sporen werden geregistreerd, maar zijn niet van die aard dat een verder archeologisch onderzoek in de vorm van een opgraving vereist is. De drie middeleeuwse sporen werden op enige afstand van elkaar gevonden. Daarbij werden in de omringende sleuven geen andere sporen aangetroffen. Bijgevolg gaat het hier om geïsoleerde sporen, die als off-site worden beschouwd. Bijgevolg adviseert Raakvlak voor deze locatie geen vervolgonderzoek. Wel wordt er gewezen op decreet op de bescherming van het archeologisch patrimonium van 30 juni 1993 (en latere wijzigingen en uitvoeringsbesluiten), wat o.a. aangifte van eventuele vondsten inhoudt, indien er tijdens de werken toch nog onverwachte vondsten zouden worden aangetroffen.

5. Bibliografie

Coornaert Maurits, 1974, *Knokke & het zwin*, Tielt

Jacobs P., Van Beirendonck F. & Mostaert F., 2004, *Lithoprofieltypekaart van de quartaire afzettingen. Kaartblad 4-5-11-12: Blankenberge, Westkapelle, Oostduinkerke & Oostende.*

6. Bijlage 1

7. Bijlage 2: grondplan fase 2

